

KEUSOTE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma

2023-2025

Sote ihmisen
kokoiseksi.

Sisällysluettelo

Johdanto	3
1.Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma 2023-2025	5
1.1 Yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja itsenäisen elämän mahdollistaminen.....	6
1.2. Tietopohjan ja tietoisuuden lisääminen	7
1.3. Esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistaminen	8
1.4. Liikkumisen ja monipuolisen harrastustoiminnan mahdollistaminen.....	9
2. Vammaisten henkilöiden hyvinvointitila Keski-Uudellamaalla	10
2.1. Vammaispalvelun tukimuodot	10
2.1.1. Vammaistuen saajat	11
2.1.2. Kelan vammaisuuden perusteella maksamien etuisuuksien saajia	12
2.1.3. Eläkkeensaajan hoitotuki.....	13
2.1.4. Omaishoidontuki	14
2.2 Henkilökohtainen apu	16
2.2.2. Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta.....	18
2.2.3. Vammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminnan piirissä asiakkaita.....	19
2.3. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut.....	20
2.4. Vammaisten tulkkauspalvelut.....	21
2.5. Asuminen	22
2.5.1. Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen asuminen	23
2.5.2. Kehitysvammaisten yhteisöllinen asuminen	23
2.5.3. Vammaisille henkilöille suunnattu tuettu asuminen	24
2.5.4. Vaikeavammaisten palveluasuminen.....	25
2.5.5. Perhehoito.....	25
2.5.6. Asunnon muutostyöt.....	26
Lähteet	29

Johdanto

Keski-Uudenmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2020–2025 määrittelee, mitä Keski-Uudenmaan hyvinvointialue tekee omana toimintanaan sekä yhdessä muiden toimijoiden kanssa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma kuvaa alueellista yhteistyötä, jonka tavoitteena on tuottaa hyvinvointi- ja terveyshyötyä alueen asukkaille. Hyvinvointisuunnitelma täydentää ja tukee kuntien omaa hyvinvointityötä alueillaan. Alueellisella hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöllä on merkitystä syntymässä olevien kustannusten ennaltaehkäisyssä sekä tuottavuuden parantamisessa. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma täydentää osaltaan alueellista hyvinvointisuunnitelmaa.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosiksi 2023-2025. Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden tavoitteena on vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä osallisuuden vahvistaminen. Tavoitteena on lisäksi varmistaa palvelujen saavutettavuutta ja saatavuutta sekä lisätä vammaisten henkilöiden vaikutusmahdollisuuksia omien palvelujen kehittämisessä.

Vammaispolitiikkaa suuntaa 2016 ratifioitu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus, jossa säädetään keskeisimmistä ihmisoikeuksista, joita ovat yhdenvertaisuus, itsemääräämisoikeus, syrjimättömyys ja osallisuus. Vammaispalvelulain tarkoituksena on palvelujen ja etuuksien avulla kompensoida vamman tai sairauden aiheuttamia haittoja toimintakyvylle. Vammaispalvelulaki täydentää erityislakina sosiaalipalvelujen yleislakeja. Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelmalla pyritään vaikuttamaan vammaispalvelujen lisäksi hyvinvointialueen muuhun toimintaan.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisten henkilöiden hyvinvointiohjelman työstäminen aloitettiin vammaispalveluissa keväällä 2021 vammaispoliittisen ohjelman nimellä. Tätä varten lähetettiin kuntien vammaisneuvostojen puheenjohtajille ja

varapuheenjohtajille kirjaamon kautta lähtötilannekyselyt. Samaan ajankohtaan osui neuvostojen vaihtuminen, joka viivästytti työskentelyn jatkamista syksyllä 2021.

Keväällä 2/2022 oli neuvostojen nimeämille osallistujille työpaja, jossa esiteltiin lähtötilannekyselyn tulokset ja päätettiin alkaa kutsua tuotosta vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelmaksi, joka on linjassa muiden tulosalueiden vastaavien suunnitelmien kanssa. Työskentelyä jatkettiin työpajalla 4/2022. Työskentelyssä saatiin koottua tavoitteet ja toimenpiteet. Tavoitteista ja toimenpiteistä järjestettiin neuvostojen edustajien työpajojen työskentelyn perusteella vammaissosiaalityöhön työpaja 9/2022.

Vammaisneuvostolle esiteltiin vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteitä 11.5.2023 vammaisneuvoston kokouksessa. Samalla materiaali välitettiin vammaisneuvoston jäsenille etukäteen 25.5. työpajatyöskentelyä pohjustamaan.

Työpajassa jatkettiin työskentelyä vammaisneuvoston osallistujien kanssa tarkentamalla tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelman rungoksi. Työskentelyä jatkettiin taustatietojen ja indikaattoritietojen tarkentamisella kesän aikana Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen toimijoiden kautta. Päätöksentekoon vammaisten henkilöiden suunnitelma meni Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kehittämis- ja tulevaisuuslautankuntaan 4.10.2023, Keski-Uudenmaan hallitukseen 10.10 ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen valtuustoon 9.11.

Asukkaiden hyvinvoinnin tilaa kuvataan vuoden 2022 Alueellisessa hyvinvointikertomuksessa. Alueellisessa hyvinvointikertomuksessa käydään läpi hyvinvoinnin tilan muutokset v. 2022 osalta verrattuna tavoitteiden lähtötasoon (2019). Alueellisen hyvinvointikertomuksen vuodelta 2022 voi lukea oheisen linkin kautta: https://www.keusote.fi/wp-content/uploads/2023/06/Saavutettava_KEUSOTE_2022_Alueellinen-hyvinvointikertomus.pdf

1.Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma 2023-2025

Vammaisten henkilöiden suunnitelmaa laadittaessa on huomioitu Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet (Taulukko 1). Suunnitelma kokoaa yhteen myös toimenpiteitä, joissa tavoitteiden saavuttamiseksi yhteistyö kuntien, kolmannen sektorin sekä muiden alueella toimivien toimijoiden kanssa on tärkeässä roolissa. Suunnitelman toteutumista seuraa mm. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto sekä alueellinen hyvinvointiryhmä, jossa jäseninä on hyvinvointialueen, kunnan hyvinvoinnin ja kolmannen sektorin edustajia. Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelma raportoidaan Alueellisen hyvinvointisuunnitelman yhteydessä.

Taulukko 1, Alueellisen hyvinvointisuunnitelman ja Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelmien yhdyspinta

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteet 2020-2025 →	TAVOITE 1	TAVOITE 2	TAVOITE 3	TAVOITE 4	TAVOITE 5	TAVOITE 6	TAVOITE 7
Vammaisten henkilöiden hyvinvointisuunnitelman tavoitteet:	Sairastavuus vähenee	Liikunta lisääntyy liikkumattomien ja vähän liikuvien keskuudessa	Ylipainoisten ja lihavien määrä laskee	Yksinäisyyden kokemus vähenee	Sähköinen omahoito ja asiointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi lisääntyy	Mielenterveysongelmien määrä vähenee	Päihteen (nikotiini, alkoholi, huumeet) käyttö vähenee
Yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja itsenäisen elämän mahdollistaminen	●	●	●	●	●	●	●
Tietopohjan ja tietoisuuden lisääminen	●	●	●	●	●	●	●
Esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistaminen	●	●	●	●	●	●	●
Liikkumisen ja monipuolisen harrastustoiminnan mahdollistaminen	●	●	●	●	●	●	●

1.1 Yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja itsenäisen elämän mahdollistaminen

Taulukko 2. Yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja itsenäisen elämän mahdollistaminen

Toimenpiteet: Keusote	Yhteyshenkilö / Keusote	Mittariehdotukset
Keusoten alueellinen vammaisneuvosto toimii yhteistyössä kuntien vammaisneuvostojen ja toimielinten kanssa.	Vammaisten palvelujen päällikkö ja vammaispalvelujen johtava asiantuntija	<ul style="list-style-type: none"> Kaikkien alueen kuntien edustus toteutuu alueellisessa vammaisneuvostossa.
Aktiivinen yhteistyö alueellisen vanhus- ja vammaisneuvoston sekä nuorisovaltuuston kanssa asioita suunniteltaessa ja vaikuttamistyössä.	Vammaisten palvelujen päällikkö, koordinoivat esimiehet ja asiantuntijat	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitteiden toteutumisen kuvaus, käynnistyneet kehittämistoimet. Työpajojen määrä, joille asetettu tavoitteet.
Asiakkaiden asiantuntijuuden ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen.	Vammaispalvelujen johtava asiantuntija	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisten keskustelujen/tapaamisten/työpajojen määrä, jossa on ollut mukana asiakasedustajia ja/tai kokemusasiantuntijoita Tavoitteiden toteutumisen kuvaus, käynnistyneet kehittämistoimet Asiakasraatien määrä ja kuvattu toimintatapa
Luodaan mahdollisuuksia vapaille markkinoille työllistymiseen palvelujen avulla ja mahdollistetaan tukitoimilla vammaisten henkilöiden opiskelu.	Päiväaikaisen toiminnan koordinoiva esimies ja vammaissosiaalityön koordinoiva esimies	<ul style="list-style-type: none"> Työhönvalmennuksessa tai työllistämistä tukevassa toiminnassa mukana olleiden asiakkaiden määrä vuoden aikana Kuljetuspalvelua ja/tai liikkumisvälineiden harjoittelua opiskeluun saaneiden asiakkaiden määrä vuoden aikana

1.2. Tietopohjan ja tietoisuuden lisääminen

Taulukko 3. Tietopohjan ja tietoisuuden lisääminen

Toimenpiteet: Keusote	Yhteyshenkilö / Keusote	Mittariehdotukset
Verkostomainen toimintatapa tietoisuuden lisäämisen välineenä. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön vahvistaminen.	Vammaisten palvelujen päällikkö ja vammaispalvelujen johtava asiantuntija	<ul style="list-style-type: none">Alueellisen vammaisneuvoston ja muiden toimielinten yhteistyön toimintakuvaus.
Asiakaskokemuksen hyödyntäminen Palautteen vastaanottaminen ja hyödyntäminen: <ul style="list-style-type: none">Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen nykyistä vahvemmin (asiakasraadit)Rakenteellisen sosiaalityön käyttö asiakastyöstä nousevien havaintojen eteenpäin viemiseksi -> kanavien luominen.	Asiakkuustiimin edustaja ja vammaispalveluista vammaissosiaalityön koordinoiva esimies ja johtava asiantuntija	<ul style="list-style-type: none">Roidu –palautteiden mukaisen kehittämisen kuvaaminen.Yhteisten keskustelujen/ tapaamisten/työpajojen määrä, jossa on ollut mukana asiakasedustajia ja/tai kokemusasiantuntijoita.Kuvaus asiakaskokemuksen hyödyntämisestä kaikissa asiakaskohtaamisissa.Rakenteellisen sosiaalityön kautta esille nousseiden kehittämistarpeiden määrä.

1.3. Esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistaminen

Taulukko 4. Esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistaminen

Toimenpiteet: Keusote	Yhteyshenkilö / Keusote	Mittariehdotukset
<p>Esteettömyyden selvittäminen. Esteettömyysasiantuntijoiden hyödyntäminen esim. tiloja, ympäristöjä ja toimintoja suunniteltaessa.</p> <p>Tilojen esteettömyyden varmistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esteettömyyskävelyt • Turvallisuuskävelyt 	Tilapalvelu ja toimintaterapeutti	<ul style="list-style-type: none"> • Asukaskehittäjien suorittamat esteettömyyskävelyt HVA:n tiloissa. • Asukaskehittäjien suorittamat turvallisuuskävelyt HVA:n tiloissa.
<p>Viestinnän esteettömyyden varmistaminen.</p> <p>Sanavalintojen huomiointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asenteellisen esteettömyyden varmistaminen sanavalinnoilla <p>Kommunikointia tukevat keinot tilaisuuksissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstitulkkauksen käyttö • Selkokielen käyttäminen 	Vammaispalvelujen projektityöntekijä ja vammaispalvelujen johtava asiantuntija	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvaus käytetystä tekstitulkkauksesta ja selkokielestä.
<p>Sähköisen viestinnän toimivuuden parantaminen. Ajantasaisen ja saavutettavan tiedon varmistaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nettisivujen ja sähköisten väylien saavutettaviksi rakentaminen (vastuu viestinnällä ja nettareilla). • Selkokielen käyttäminen esittelymateriaaleissa ja nettisivuilla. • Asiakasohjeet ja soveltamisohjeet nettisivuille saavutettavaan muotoon. • Palvelualustan (jossa yhdistysten tiedot ja tarjonta) hyödyntäminen. 	Vammaispalvelujen johtava asiantuntija ja viestinnästä yhteistyökumppani	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvaus vammaispalvelujen ja viestinnän yhteistyönä järjestämistä kehittämistilaisuuksista • Julkaistava materiaali julkaistaan saavutettavassa muodossa.

1.4. Liikkumisen ja monipuolisen harrastustoiminnan mahdollistaminen

Taulukko 5. Liikkumisen ja monipuolisen harrastustoiminnan mahdollistaminen

Toimenpiteet: Keusote	Yhteyshenkilö / Keusote	Mittariehdotukset
<p>Palvelut osallisuuden mahdollistajina.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Julkisten liikennevälineiden käytön opetus. • Kuljetuspalvelu. • Henkilökohtainen apu. • Joustavampien palvelujen toteuttamistapojen hyödyntäminen. 	<p>Vammaissosiaalityön koordinoiva esimies</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkumista tukevien palvelujen asiakkaiden määrä Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu. • Henkilökohtaisen avun palvelujen asiakkaiden määrä.
<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen yhteistyössä kuntien kanssa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyön vahvistaminen kuntien elintapa ja liikkumistoiminnan kanssa. • Asiakasryhmän tarpeista viestiminen. 	<p>Vammaispalveluiden johtava asiantuntija ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ja kuntien liikunnan edistämisen työryhmä</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvaus yhteistyöstä vammaisten ja pitkäaikaissairaiden liikkumisen lisäämiseksi ja yhteistyön vahvistamiseksi kuntien liikuntapalvelujen ja Keusoten kuntoutuspalvelujen kanssa (työpaja).

2. Vammaisten henkilöiden hyvinvointintila Keski-Uudellamaalla

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella tuetaan vammaisten henkilöiden osallisuutta, jonka yhtenä osallisuuden keinona on hyvinvointialueen vammaisneuvoston toiminta.

Vammaisneuvosto koostuu alueen kuntien vammaisneuvostojen nimeämistä edustajista. Tällä varmistetaan tiedon vuorovaikutteinen kulku myös kunnallisten vammaisneuvostojen, hyvinvointialueen vammaisneuvoston ja vammaispalvelujen välillä. Vammaispalveluista on mukana edustaja kokouksissa ja neuvoston kanssa käydään keskustelua esimerkiksi päätöksentekoon valmisteltavista ja muista ajankohtaisista asioista. Vammaisneuvostolta pyydetään edellä mainituissa tilanteissa usein lausuntoa päätöksentekoon vietäviin asioihin.

2.1. Vammaispalvelun tukimuodot

Vammaispalveluissa myönnetään palveluja etupäässä vammaispalvelulain, erityishuoltolain, omaishoitolain ja perhehoitolain perusteella. Pääosa vammaispalvelulain mukaisista palveluista kuuluu hyvinvointialueen erityisen järjestämismääräyksen piiriin.

Vammaispalvelulain mukaan vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jonka vamma tai sairaus on pitkäaikainen tai pysyvä. Tarkemmat määrittelyt vaikeavammaisuudelle määritellään vammaispalvelulaissa ja -asetuksessa palveluittain. Lailla pyritään kompensoimaan vammasta johtuvia haittoja ja mahdollistamaan osallisuuden toteutuminen. Vammaispalvelulain mukaisista palveluista suurin asiakasmäärä on vammaispalvelulain mukaisessa kuljetuspalvelussa. Myös henkilökohtainen apu on arjessa selviytymisen kannalta keskeinen palvelu.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta täydentää vammaispalvelulakia kehitysvammaisten kohdalla. Laissa kehitysvammaisten erityishuollosta säädetään palvelujen antamisesta asiakkaille, joiden henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä tapahtuneen sairastumisen tai vammautumisen johdosta.

Laissa säädetään muun muassa itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta.

Vammaispalveluista myönnetään myös alle 65 - vuotiaiden omaishoidon tuki.

Keskeisen lainsäädännön perusteella vammaispalveluista saatavan tuen lisäksi vammaispalvelujen asiakkaat saavat usein Kelan myöntämiä etuuksia.

2.1.1. Vammaistuen saajat

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella alle 16 - vuotiaita vammaistuen saajia oli vuonna 2022 7,1 / 1000 asukasta kohden, joka oli koko maan (7,7 /1000 asukasta kohden) vammaistuen saajia vähemmän. Vuoteen 2019 verrattuna vammaistuen saajien määrä on kasvanut lähes kaikissa kunnissa noin 0,5 vammaistuen saajalla. Poikkeuksena Nurmijärvi, jossa on lievää vähentymistä. Kuntakohtaista vaihtelua esiintyi vuonna 2022, ollen Hyvinkäällä 6,1 vammaistuen saajaa/ 1000 asukasta kohden ja Pornaisissa 8,6 vammaistuen saajaa/ 1000 asukasta kohden. (Taulukko 6)

Taulukko 6, Alle 16-vuotiaat vammaistuen saajat / 1 000 asukasta, vuosina 2019-2022

Alle 16-vuotiaat vammaistuen saajat / 1 000 asukasta		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	6,6	6,8	7,2	7,7
Kanta-Häme		6,5	6,4	6,9	7,4
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		6,6	6,4	6,7	7,1
Hyvinkää		5,8	5,8	5,7	6,1
Järvenpää		6,2	6,1	6,3	7,1
Mäntsälä		7,2	6,9	7,6	8
Nurmijärvi		7,3	7,2	7,9	7,7
Pornainen		7,3	7,5	8,3	8,6
Tuusula		6,7	6,3	6,4	7

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella 16 - vuotta täyttäneitä oli vuonna 2022 2,4 vammaistuen saajia / 1000 asukasta kohden, joka oli koko maan (2,8 /1000 asukasta kohden) vammaistuen saajia vähemmän. Kasvua on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella vuodesta 2018 0,5 vammaistuen saajaa/ 1000 asukasta. Kuntakohtaista vaihtelua esiintyi, ollen Pornaisissa 1,8 vammaistuen saajaa/ 1000 asukasta kohden ja Järvenpäässä 2,7 vammaistuen saajaa/ 1000 asukasta kohden. (Taulukko 7)

Taulukko 7, 16 vuotta täyttäneet vammaistuen saajat / 1 000 asukasta, vuosina 2019-2022

16 vuotta täyttäneet vammaistuen saajat / 1 000 asukasta		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhhteensä	2,5	2,6	2,7	2,8
Kanta-Häme		2,2	2,1	2,3	2,3
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		1,9	2	2,2	2,4
Hyvinkää		1,8	2,1	2,2	2,3
Järvenpää		2,2	2,3	2,5	2,7
Mäntsälä		1,5	1,6	2,2	2,1
Nurmijärvi		2	1,9	1,8	2,4
Pornainen		2	2	2	1,8
Tuusula		1,8	1,8	2,2	2,3

2.1.2. Kelan vammaisuuden perusteella maksamien etuuksien saajia

Vammaispalveluista myönnettävien palvelujen ja tukimuotojen lisäksi myös Kelalla on asiakasryhmälle suunnattuja etuuksia.

Kelan vammaisuuden perusteella maksamien etuuksien saajia oli vuonna 2022 Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella 1000 asukasta kohden 34,9, joka oli huomattavasti vähemmän kuin koko maassa 1000 asukasta kohden (46,3). Vuodesta 2019 etuuksien saajien määrä on vähentynyt hieman sekä valtakunnallisesti että Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Kuntakohtaista vaihtelua esiintyi, ollen Hyvinkäällä 40,2/1000 asukasta ja Mäntsälässä 37,7/ 1000 asukasta. Muissa kunnissa edunsaajia oli 32–35 / 1000 asukasta kohden.

Taulukko 8, Kelan vammaisuuden perusteella maksamien etuisuuksien saajia / 1 000 asukasta, vuosina 2019 – 2022

Kelan vammaisuuden perusteella maksamien etuuksien saajia / 1 000 asukasta		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	47,8	47,3	47,1	46,3
Kanta-Häme		48,9	48,2	48,9	49,6
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		35,3	34,8	35,1	34,9
Hyvinkää		42,1	40,9	40,7	40,2
Järvenpää		34,1	33,2	33,8	34,2
Mäntsälä		38,3	38	39,3	37,7
Nurmijärvi		30,5	30,8	31,6	31,2
Pornainen		32,4	32,2	30,6	31,8
Tuusula		32,7	32,7	32	32,3

2.1.3. Eläkkeensaajan hoitotuki

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella eläkkeensaajan hoitotuen saajia oli vuonna 2022 25,4/ 1000 asukasta, joka oli koko maan (35,8 /1000 asukasta kohden) saajia huomattavasti vähemmän. Vuodesta 2019 luvun on hieman pienentyneet sekä valtakunnallisesti että Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Kuntakohtaista vaihtelua esiintyi, ollen korkeimmillaan Hyvinkäällä 31,8 eläkkeensaajan hoituen saajaa / 1000 asukasta ja Mäntsälässä 27,6 eläkkeensaajan hoituen saajaa/ 1000 asukasta. (Taulukko 9)

Taulukko 9, Eläkkeensaajan hoitotuen saajat / 1 000 asukasta, vuosina 2019 - 2022

Eläkkeensaajan hoitotuen saajat / 1 000 asukasta		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	38,7	38	37,2	35,8
Kanta-Häme		40,2	39,6	39,7	39,8
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		26,9	26,4	26,2	25,4
Hyvinkää		34,6	33,1	32,8	31,8
Järvenpää		25,7	24,8	25	24,4
Mäntsälä		29,6	29,5	29,4	27,6
Nurmijärvi		21,3	21,7	21,9	21,1
Pornainen		23	22,7	20,3	21,4
Tuusula		24,3	24,5	23,4	23

2.1.4. Omaishoidontuki

Laissa omaishoidon tuesta (937/2005) 2 § määrittää omaishoidoksi vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestäminen kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Hoidon järjestämisestä vastaava hyvinvointialue ja omaishoitaja tekevät toimeksiantosopimuksen. Omaishoito pitää sisällään hoidettavalle annettavat palvelut, omaishoitajalle annettavan hoitopalkkion, vapaan ja omaishoitoa tukevat palvelut. Lailla omaishoidon tuesta pyritään edistämään hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut turvaamalla ja omaishoitajan työtä tukemalla. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalvelut myöntävät omaishoidon tukea myöntämisehdot täyttävälle alle 65 - vuotiaille asiakkaille määrärahojen sallimissa rajoissa.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella 0-17 -vuotiaiden omaishoidon tuen saajien määrä on kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2022 yhteensä 105 asiakkaan verran (kasvu 36 %). Runsainta kasvu on ollut Järvenpäässä (38 asiakasta) sekä Mäntsälässä (28 asiakasta) ja maltillisinta kasvu on ollut Hyvinkäällä ja Pornaisissa. Valtakunnallisesti omaishoidon tuen asiakkaiden määrä on kasvanut vuodesta 2019 vuoteen 2021 6 %, jonka jälkeen kasvu on taittunut. (Taulukko 10)

Taulukko 10, Omaishoidon tuki, 0-17-vuotiaat hoidettavat vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut

Omaishoidon tuki, 0-17-vuotiaat hoidettavat vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	9 176	9 451	9 726	9 705
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		293	292	353	398
Hyvinkää		48	48	49	49
Järvenpää		68	60	90	106
Mäntsälä		12	16	31	40
Nurmijärvi		85	91	92	101
Pornainen		13	13	16	15
Tuusula		67	64	75	87

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella omaishoidon tuen 18-64 -vuotiaiden määrä on laskenut vuodesta 2019 vuoteen 2022 27:llä asiakkaalla (laskua 14 %). Runsainta asiakasmäärän laskeminen ikäryhmässä on ollut Järvenpäässä (12 asiakasta) ja Tuusulassa (10 asiakasta) sekä maltillisinta Hyvinkäällä. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella omaishoidon ikäryhmässä tapahtunut muutos noudattaa valtakunnallista linjaa. Valtakunnan tasolla asiakasmäärä on tässä ikäryhmässä laskenut vuodesta 2019 vuoteen 2022 11 %. (Taulukko 11)

Taulukko 11, Omaishoidon tuki, 18-64-vuotiaat hoidettavat vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut

Omaishoidon tuki, 18-64 -vuotiaat hoidettavat vuoden aikana, kunnan kustantamat palvelut		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	7984	7875	7658	7082
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		198	183	173	171
Hyvinkää		45	48	40	43
Järvenpää		47	37	37	35
Mäntsälä		21	18	21	23
Nurmijärvi		36	37	32	32
Pornainen		5	3	3	4
Tuusula		44	40	40	34

2.2 Henkilökohtainen apu

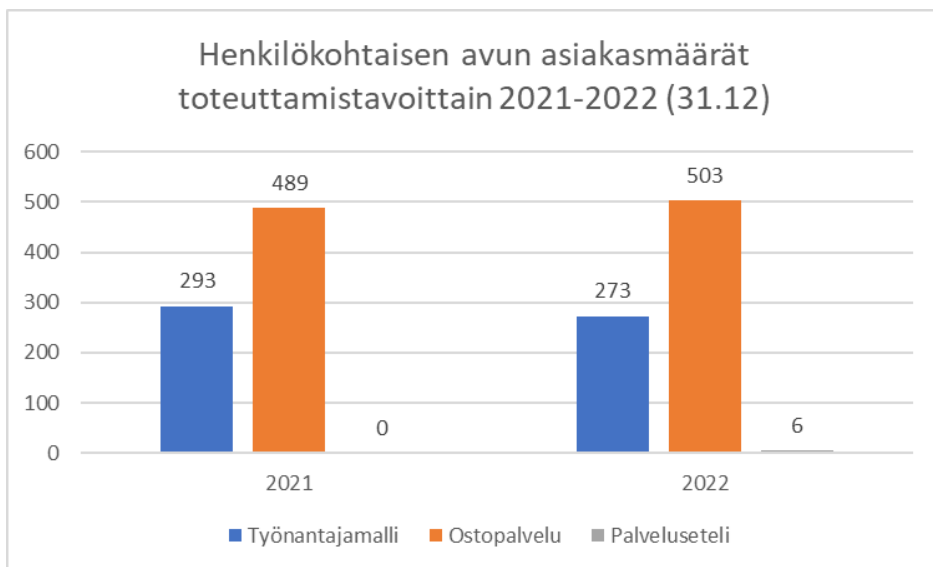
Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on antaa vammaiselle henkilölle välttämätöntä apua arjessa. Avulla mahdollistetaan niiden asioiden tekeminen, joita henkilö pystyisi tekemään itsenäisesti ilman pitkäaikaista vammaa tai sairautta. Palvelua voidaan myöntää:

- päivittäisiin toimiin;
- työhön ja opiskeluun;
- harrastuksiin;
- yhteiskunnallisen osallistumiseen; tai
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen

Henkilökohtaisen avun saaja voi määritellä itse palvelupäätöksen rajoissa millä tavalla hän käyttää henkilökohtaisen avun tunteja. (Vammaispalvelulaki 8 §.) Henkilökohtaista apua voidaan toteuttaa usealla eri tavalla. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella ovat käytössä työnantajamalli, ostopalvelu ja palveluseteli. Työnantajamallissa henkilökohtaisen avun saaja toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana ja vammaispalvelujen henkilökohtaisen avun keskus voi hoitaa asiakkaan valtuuttamana sijaispalkanmaksajan tehtäviä. Vammaispalvelujen alla toimivasta Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskukselta saa tarvittaessa myös ohjausta ja neuvontaa työnantajuuteen.

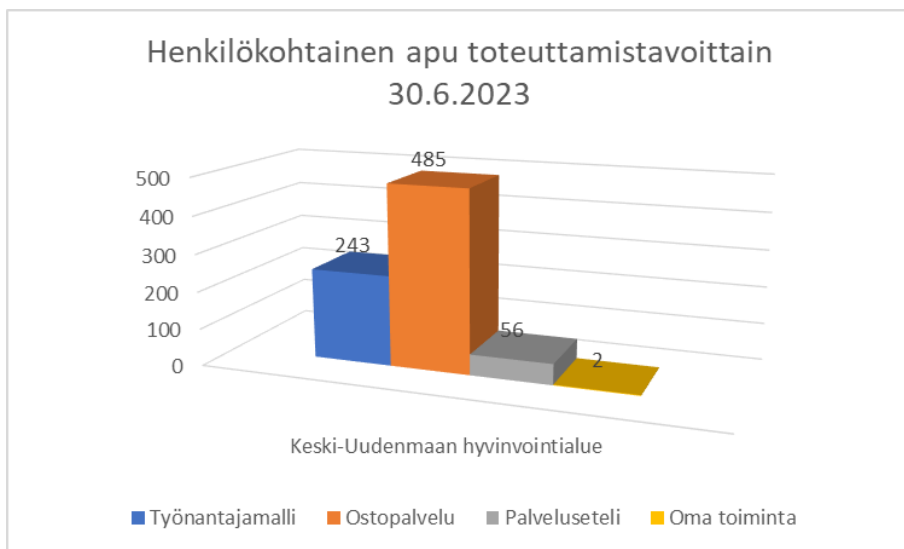
Myönnettäessä henkilökohtaista apua ostopalveluna, on toteuttajana yksityinen palveluntuottaja ja avustajia voi olla useita. Palvelusetelin kohdalla palvelun toteuttajana ovat Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelusetelitoimijoiksi hyväksymät palveluntuottajat. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella käynnistyy vuoden 2023 aikana henkilökohtaisen avun oma palvelutuotanto. Tässä mallissa asiakkaan palvelu toteutetaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omien asiaan keskittyneiden työntekijöiden voimin.

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on kasvanut vuosittain. Palveluseteli on tullut henkilökohtaisen avun kohdalla käyttöön vuoden 2022 aikana. Työnantajamallin päätösten määrä on laskenut ostopalveluun verrattuna vuodesta 2021 vuoteen 2022. Yksittäinen palvelun saaja voi näkyä alla olevissa kuvissa (kuvat 1 ja 2) useammassa kohdassa, mikäli hänelle on myönnetty palvelua useammalla kuin yhdellä toteuttamistavalla.

Kuva 1. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärät toteuttamistavoittain 31.12

Aiempina vuosina työnantajamalli on ollut tyypillisin tapa toteuttaa henkilökohtaista apua. Tällä hetkellä henkilökohtaista apua voidaan toteuttaa esim. työnantajamallin ja ostopalvelun tai palvelusetelin yhdistelmänä, joka parantaa palvelun toimintavarmuutta esimerkiksi äkillisissä sijaistustarpeissa. Jatkossa näihin tarpeisiin voidaan vastata enenevässä määrin käynnistymässä olevan henkilökohtaisen avun oman palvelutuotannon avulla.

Kuva 2. Henkilökohtainen apu toteuttamistavoittain 30.6.2023

2.2.1. Henkilökohtaisen avun kustannukset

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella henkilökohtaisen avun kustannukset vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien osuudelta olivat vuonna 2020 47 €/asukas, joka oli lähes samankaltainen koko maan kustannuksiin verrattuna (49,1 €/asukas). Kasvua vuoteen 2018 verrattuna Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella oli noin 6 €/asukas. Kuntakohtaista vaihtelua oli havaittavissa, jolloin summa oli enimmillään Järvenpäässä 67,9 €/asukas ja vähimmillään Pornaisissa 10,1 €/asukas vuonna 2020. (Taulukko 12)

Taulukko 12, Henkilökohtaisen avun kustannukset vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien kustannuksista, euroa / asukas, vuosina 2018 ja 2020

Henkilökohtaisen avun kustannukset vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien kustannuksista, euroa / asukas		2018	2020
Koko maa	yhteensä	47	49,1
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		40,6	47
Hyvinkää		37,4	37,6
Järvenpää		67,8	67,9
Mäntsälä		32,7	42,4
Nurmijärvi		22,8	34,8
Pornainen		3,2	10,1
Tuusula		42,6	55,4

2.2.2. Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta

Sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 d § perusteella voidaan myöntää työllistymistä tukevaa toimintaa. Palvelua järjestetään silloin, kun asiakkailta on vamman tai sairauden vuoksi pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia arjesta selviytymisessä ja jotka tarvitsevat työhallinnon palvelujen ja toimenpiteiden lisäksi työhön sijoittumista edistäviä kuntoutus- ja tukitoimia avoimille työmarkkinoille työllistyäkseen. Osa työllistymistä tukevasta toiminnasta voidaan järjestää työnä, jossa työntekijä on työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaisessa työsuhteessa palvelun tuottajaan.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluissa on muodostunut käytännöksi myöntää työllistymistä tukevaa toimintaa kehitysvammaisille asiakkaille erityishuoltona, eli myöntäen palvelu perustuen lakiin kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977).

Vammaispalvelujen päiväaikaisen toiminnan toimipisteissä toimii kuusi työvalmentajaa. Työvalmentajat tukevat asiakkaita palkkasuhteiseen työhön työllistymisessä.

2.2.3. Vammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminnan piirissä asiakkaita

Alla olevaan taulukkoon (taulukko 15) on laskettu yhteen asiakkaita useammasta palvelusta. Sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n perusteella voidaan myöntää vammaisten henkilöiden työtoimintaa. Palvelu on suunnattu työkyvyttömille henkilöille, jotka eivät voi vammaisuuden vuoksi osallistua sosiaalihuoltolain mukaiseen työllistymistä tukevaan toimintaan. Taulukko pitää sisällään myös asiakkaat, joille on myönnetty vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa tai työtoimintaa. Samoin mukana ovat myös asiakkaat, joille työ- ja/tai päivätoimintaa tai työllistymistä tukevaa toimintaa on myönnetty erityishuoltona. (Taulukko 13)

Taulukko 13, Vammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminnan piirissä asiakkaita 31.12

Vammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminnan piirissä asiakkaita 31.12.		2021	2022
Koko maa	yhteensä	17 871	18 313
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		621	620
Hyvinkää		194	199
Järvenpää		113	125
Mäntsälä		56	62
Nurmijärvi		113	103
Pornainen		8	8
Tuusula		137	123

2.3. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut

Vammaispalvelulain (380/1987) 8§:n mukaan vammaiselle henkilölle on järjestettävä kohtuulliset kuljetuspalvelut saattajapalveluineen silloin, kun vammainen henkilö tarvitsee välttämättä palvelua tavanomaisista elämäntoiminnoista suoriutuakseen.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun suhteen vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka ei pysty vammansa tai sairautensa vuoksi käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (Vammaispalveluasetus 5 §).

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella oli vuonna 2022 vaikeavammaisten kuljetuspalvelun saajia yhteensä 2920 asiakasta. Saajien määrät ovat pysyneet hyvin tasaisina vuodesta 2019 lähtien. Kuntakohtaisesti eniten saajia oli vuonna 2022 Hyvinkäällä (736) ja Pornaisissa vähiten (48). (Taulukko 14)

Taulukko 14, Vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen saajat vuoden aikana yhteensä, vuosina 2019-2022

Vaikeavammaisten liikkumista tukevat palvelut, saajia vuoden aikana yhteensä		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	90 681	89 940	86 445	84 350
Kanta-Häme		2 622	2 380	2 447	2 467
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		2 944	2 906	2 945	2 920
Hyvinkää		694	708	720	736
Järvenpää		622	687	723	683
Mäntsälä		232	207	202	191
Nurmijärvi		734	680	629	638
Pornainen		61	47	45	48
Tuusula		601	577	626	624

Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu on Keski-Uudenmaan vammaispalvelujen myöntämistä palveluista asiakasmäärältään suurin palvelu. Palvelua myönnetään sekä yksilömatkoina että ryhmämatkoina. Ryhmämatkat ovat usein opiskelu/työmatkoja tai työ-

tai päivätoimintaan suuntautuvia matkoja. Kuljetuspalvelu on osallisuuden kannalta tärkeä palvelu, joka mahdollistaa opiskelun, työssä käymisen, harrastamisen, yhteiskunnallisen osallisuuden sekä sosiaalisten kontaktien ylläpidon ja myös harrastustoimintaan osallistumisen.

2.4. Vammaisten tulkkauspalvelut

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella oli 31.12.2022 vammaisten tulkkauspalveluihin oikeutettuja asukkaita 1000 asukasta kohden 83,7 asukasta, joka oli pienempi kuin koko maan määrä (108,1). Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella määrä on lievästi vähentynyt vuodesta 2019. Kuntakohtaista vaihtelua esiintyi, jolloin Hyvinkäällä oli muista kunnista poiketen runsaammin tulkkauspalvelujen asiakkaita (124 asukasta/1000 asukasta). Hyvinkäällä oli määrä lievästi vähentynyt vuodesta 2019 ja muiden kohdalla oli lievää kasvua. Pornaisista ei saatu lukua vuosina 2019 ja 2022. (Taulukko 15)

Taulukko 15, Vammaisten tulkkauspalveluihin oikeutetut 31.12. / 100 000 asukasta, vuosina 2019-2022

Vammaisten tulkkauspalveluihin oikeutetut 31.12. / 100 000 asukasta		2019	2020	2021	2022
Koko maa	yhteensä	106,8	106	107,3	108,1
Kanta-Häme		102,8	105,3	108,5	113,0
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		77,3	78,2	80,7	83,7
Hyvinkää		131,1	128,8	128	124
Järvenpää		54,8	60,7	64	67,9
Mäntsälä		57,8	57,7	57,5	67
Nurmijärvi		62,7	64,1	68	69,8
Pornainen		79,4		78,9	
Tuusula		64,7	67,1	70,6	81,7

2.5. Asuminen

Vammaispalveluista voidaan myöntää vaikeavammaisille palveluasumista yksiköissä, joissa palvelua on saatavilla ympärivuorokautisesti. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole omia vaikeavammaisten palveluasumispaikkoja, vaan palvelut toteutetaan ostopalveluina asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiden.

Kehitysvammaisten kohdalla vammaispalveluista voidaan myöntää ympärivuorokautista asumista, yhteisöllistä asumista tai tuettua asumista. Ympärivuorokautisessa asumisessa asiakas on ympärivuorokautisen valvonnan, avun ja ohjauksen piirissä. Yhteisöllisessä asumisessa asiakas saa valvontaa, apua ja ohjausta päiväaikaan, mutta ei yöaikana. Tuetussa asumisessa asiakas asuu vuokralla tai muussa asumismuodossa ja saa tarvitsemansa tuen arjen hallintaan sekä asiointiin tuetun asumisen työntekijöiden toteuttamana. Palvelussa asiakas saa tukea tuetun asumisen ohjaajalta asumiseen, arkeen, asiointiin, vapaa-ajan toimintoihin osallistumiseen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitoon muutaman kerran viikossa tai kuukaudessa. Palveluun voi liittyä myös ryhmätoimintaan osallistumista. Suurin osa palvelun piirissä olevista asiakkaista on kehitysvammaisia, mutta palvelua voidaan myöntää myös muulla tavoin vammaisille henkilöille.

Kehitysvammaisten asumista toteutetaan sekä ostopalveluna että omana toimintana. Etevan yhdistyttyä osin Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa vuoden 2023 alussa, lisääntyi oma palveluntuotanto merkittävästi. Vuonna 2022 Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella oli neljä asumisyksikköä määrän kasvaessa vuoden 2023 alussa 25:n asumisyksikköön. Eteva kuntayhtymältä siirtyneissä yksiköissä asuu oman alueen kuntien asiakkaiden lisäksi myös asiakkaita, joiden kotikunta on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ulkopuolella.

Keskeinen vammaispalvelujen tavoite on tulevana vuosina keventää asumispalvelujen rakennetta. Tavoitteeseen pyritään kasvattamalla erityisesti tuetun asumisen oman toiminnan osuutta kehitysvammaisten asumispalveluista. Tuetun asumisen palvelun kehittäminen aloitettiin Keski-Uudenmaan kuntayhtymän aloittaessa vuoden 2019 alussa.

Tuetun asumisen osuutta asumispalveluista on saatu tämän jälkeen kasvatettua ja myös vahvistettua oman tuetun asumisen palvelua suhteessa ostopalveluihin. Tällä hetkellä palvelua on saatavilla omana toimintana kaikissa alueen kunnissa. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omana toimintana tapahtuvassa tuetun asumisen palvelussa on 12 tuetun asumisen ohjaajaa.

2.5.1. Kehitysvammaisten ympärivuorokautinen asuminen

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella kehitysvammaisten autetun (ympärivuorokautisen) asumisen 18-64 -vuotiaita asiakkaita oli vuonna 2022 yhteensä 326, määrä on kasvanut vuodesta 2021 (10 asiakkaalla). Kuntakohtaista vaihtelua esiintyy. (Taulukko 16)

Taulukko 16, Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen asumisen asiakkaat 31.12, vuosina 2021-2022

Kehitysvammaisten autetun asumisen 18-64-vuotiaat asiakkaat 31.12.		2021	2022
Koko maa	yhteensä	7286	7229
Kanta-Häme		222	224
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		316	326
Hyvinkää		77	83
Järvenpää		65	70
Mäntsälä		17	17
Nurmijärvi		79	72
Pornainen		4	6
Tuusula		74	78

2.5.2. Kehitysvammaisten yhteisöllinen asuminen

Kehitysvammaisten yhteisöllisessä (ohjattu) asumisessa asiakkaita oli Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella 88 vuonna 2022. Kuntakohtaisesti suurimmat määrät olivat vuonna 2022 Hyvinkäällä, Nurmijärvellä ja Mäntsälässä. (Taulukko 17)

Taulukko 17, Kehitysvammaisten yhteisöllisen (ohjattu) asumisen asiakkaat 31.12, vuosina 2021-2022

Kehitysvammaisten yhteisöllisen asumisen asiakkaat 31.12.		2021	2022
Koko maa	Yhteensä	1785	1638
Kanta-Häme		83	83
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		84	88
Hyvinkää		22	23
Järvenpää		16	13
Mäntsälä		19	19
Nurmijärvi		15	21
Pornainen		0	0
Tuusula		12	12

2.5.3. Vammaisille henkilöille suunnattu tuettu asuminen

Tuetun asumisen oman toiminnan kehittämisen johdosta asiakasmäärä on kasvanut Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Vuoden 2022 lopussa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella oli tuetussa asumisessa yhteensä 125 asiakasta omassa toiminnassa. Vuodesta 2021 vuoteen 2022 tuetun asumisen oma toiminta on kasvanut kymmenellä asiakkaalla (9%). Kasvu on ollut voimakkainta Järvenpäässä kuuden asiakkaan verran (55 %). Tuettua asumista toteutetaan myös ostopalveluna. (Taulukko 18)

Taulukko 18, Tuettu asuminen oma toiminta 31.12, vuosina 2021-2022

Tuettu asuminen oma toiminta 31.12	2021	2022
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	115	125
Hyvinkää	35	37
Järvenpää	11	17
Mäntsälä	22	19
Nurmijärvi	21	26
Pornainen	1	1
Tuusula	25	25

2.5.4. Vaikeavammaisten palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasuminen toteutetaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella kokonaan ostopalveluna, omaa palvelutuotantoa ei ole. Asiakasmäärässä ei ole suuria vaihteluja, sillä palvelu myönnetään pitkäaikaiseen tarpeeseen. Vuonna 2022 vaikeavammaisten palveluasumisessa oli asiakkaita 116. Alla olevassa taulukossa on huomioitu vain palveluasuminen palveluasumisyksikössä. Mukaan ei ole laskettu asiakkaita, joille on myönnetty palveluasumista kotiin eri palveluja yhdistelemällä.

(Taulukko 19)

Taulukko 19, Vaikeavammaisten palveluasumisen, asiakkaita, vuosina 2020–2022

Vaikeavammaisten palveluasumisen, asiakkaita	2020	2021	2022
Kanta-Häme	224	184	237
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	96	113	116
Hyvinkää	24	27	31
Järvenpää	31	28	31
Mäntsälä	7	10	8
Nurmijärvi	13	17	17
Pornainen	0	2	1
Tuusula	21	29	28

2.5.5. Perhehoito

Perhehoitolain (263/2015) 1 §:n mukaan perhehoidolla pyritään antamaan hoidettavalle kodinomaista hoitoa ja läheisiä ihmissuhteita sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Perhehoidolla tavoitellaan perheenomaista hoitoa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. (Perhehoitolaki 1 §, 3 §.)

Vammaispalveluista myönnetään sekä pitkäaikaista että lyhytaikaista perhehoitoa. Pitkäaikaisessa perhehoidossa asiakkaan pitkäaikainen asuminen järjestetään

perhehoidon avulla. Lyhytaikainen perhehoito vastaa monenlaisiin tarpeisiin, sen avulla voidaan esimerkiksi mahdollistaa omaishoitajien vapaat.

Hyvinvointialue tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajaksi ryhtyvän yksityisen henkilön kanssa ja hänelle maksetaan korvausta tehtävästä. Perhehoitaja valmennetaan perhehoitajan tehtävään ja hän on Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen hyväksymä. Myös perhehoitokodin on oltava tehtävään soveltuva ja sitä tukeva. Vammaispalvelut toteuttavat perhehoitoa myös ostopalveluna. (Taulukko 20)

Taulukko 20. Vammaispalvelujen pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat 31.12.

Vammaispalvelujen pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat 31.12.	2021	2022
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	22	21

2.5.6. Asunnon muutostyöt

Asunnonmuutostöillä mahdollistetaan vammaisen henkilön vakituiseen asuntoon arjessa selviytymiseksi välttämättömät muutostyöt tai esteiden poisto asunnon välittömästä läheisyydestä. Tavanomainen asunnonmuutostyö on esimerkiksi kynnyksen madaltaminen tai poistaminen sekä ramppien asentaminen. Vammaispalveluista voidaan myöntää myös vaativampia asunnonmuutostöitä, esimerkiksi rakenteiden muuttamista edellyttäviä muutostöitä.

Asunnonmuutostöiden määrät vaihtelevat eri vuosien välillä. Vuonna 2021 myönnettiin Nurmijärvellä eniten asunnonmuutostöitä 0 - 17 -vuotiaille, yhteensä 10 asiakkaalle. Samalle ikäryhmälle myönnettiin vuonna 2021 vähiten asunnonmuutostöitä Pornaisissa, jossa ei ollut yhtään asunnonmuutospäätöstä, kuten ei myöskään seuraavana vuonna. Vuonna 2022 0-17 -vuotiaiden ikäluokassa myönnettiin asunnonmuutostöitä eniten Nurmijärvellä, palvelua sai kuusi asiakasta. (Taulukko 21)

Taulukko 21, Asunnon muutostyöt, 0 - 17-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana, vuosina 2021-2022

Asunnon muutostyöt, 0 - 17-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana		2021	2022
Koko maa	yhteensä	651	573
Kanta-Häme		17	22
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		23	13
Hyvinkää		2	1
Järvenpää		1	2
Mäntsälä		3	1
Nurmijärvi		10	6
Pornainen		0	0
Tuusula		7	3

Asunnonmuutostöitä on myönnetty Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella vuosina 2021 ja 2022 18-64 -vuotiaiden kohdalla eniten vuonna 2021, yhteensä 100 asunnonmuutostyötä. Vuonna 2022 kyseisen ikäryhmän kohdalla on myönnetty asunnonmuutostöitä alueen kunnissa selkeästi vähemmän, yhteensä 65 asunnonmuutostyötä. (Taulukko 22)

Taulukko 22, Asunnon muutostyöt, 18-64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana, vuosina 2019-2022

Asunnon muutostyöt, 18-64-vuotiaita asiakkaita vuoden aikana		2021	2022
Koko maa	yhteensä	3 712	3 578
Kanta-Häme		109	125
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		100	65
Hyvinkää		9	9
Järvenpää		17	28
Mäntsälä		6	10
Nurmijärvi		45	6
Pornainen		2	0
Tuusula		21	12

Vuosien 2021 ja 2022 aikana asunnon muutostöitä saaneita 65 vuotta täyttäneitä asiakkaita Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on ollut eniten vuonna 2021, 141 asunnon muutostyötä. Tuolloin palvelua myönnettiin eniten Nurmijärvellä, 39 asunnon muutostyön verran. Seuraavaksi eniten kyseisellä aikavälillä on tehty asunnonmuutostöitä Tuusulassa 35 asunnon muutostyötä vuonna 2022. Asunnonmuutostöitä ei ole tämänkään ikäluokan kohdalla tehty lainkaan Pornaisissa. (Taulukko 23)

Taulukko 23, Asunnon muutostyöt, 65 vuotta täyttäneitä asiakkaita vuoden aikana, vuosina 2019-2022

Asunnon muutostyöt, 65 vuotta täyttäneitä asiakkaita vuoden aikana		2021	2022
Koko maa	yhteensä	6 034	5 815
Kanta-Häme		155	190
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue		141	117
Hyvinkää		30	20
Järvenpää		33	25
Mäntsälä		9	13
Nurmijärvi		39	24
Pornainen		0	0
Tuusula		30	35

Lähteet

- Erityishuoltolaki,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/haku/?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki+kehitysvammaisten+erityishuollosta&h=Hae+%E2%80%BA>
- Keusote, Alueellinen hyvinvointikertomus 2022, https://www.keusote.fi/wp-content/uploads/2023/06/Saavutettava_KEUSOTE_2022_Aluellinen-hyvinvointikertomus.pdf
- Omaishoitolaki,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050937?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20omaishoidon%20tuesta>
- Perhehoitolaki,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150263?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perhehoitolaki>
- Sotkanet, tilastotieto, <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>
- Tilastokeskus, Väestötiedot ja huoltosuhte, <https://stat.fi/tilastotieto>
- Vammaispalveluasetus,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=asetus%20vammaisuuden%20perusteella%20j%C3%A4rjestett%C3%A4vist%C3%A4%20palveluista%20ja%20tukitoimista>
- Vammaispalvelulaki,
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=laki%20vammaisuuden%20perusteella%20j%C3%A4rjestett%C3%A4vist%C3%A4%20palveluista%20ja%20tukitoimista>